

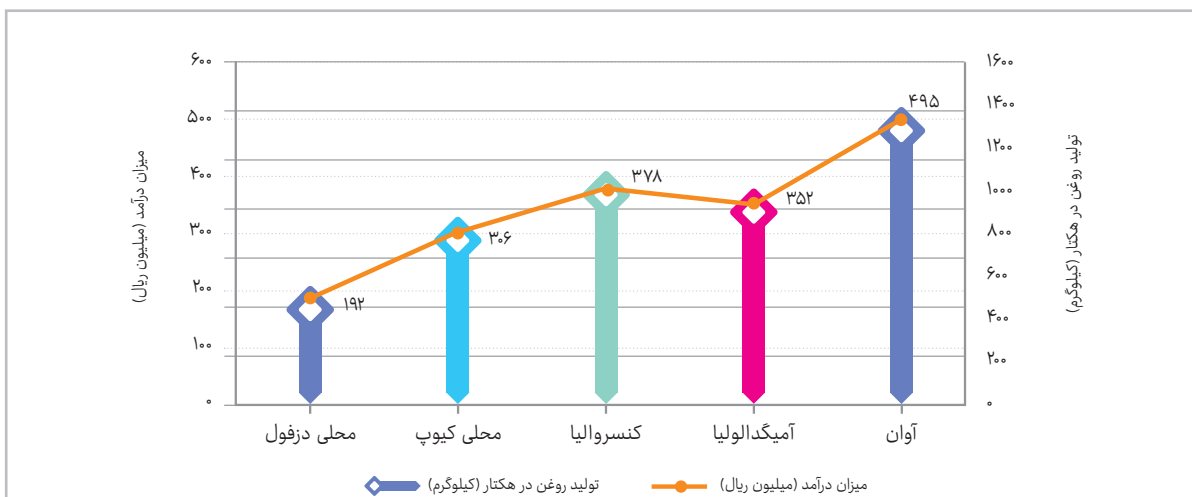

"آوان" اولین رقم زیتون با عملکرد بالای روغن در مناطق نیمه گرمسیری ایران

مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی صفی آباد دزفول^۱، فارس^۲، کرمانشاه^۳ موسسه تحقیقات علوم باغبانی^۴

بیان مسئله

در مناطق نیمه گرمسیری کشور از جمله استان خوزستان، میزان عملکرد و بویژه فرایند تجمع روغن در اغلب ارقام زیتون، تحت تاثیر تنش گرمای زود هنگام اواسط بهار قرار گرفته و به شدت کاهش می‌یابند. با توجه به اهمیت توسعه باغات زیتون در مناطق نیمه گرمسیری و قابلیت بالای آن در تولید روغن سالم، تاکنون ارقام مناسب برای کشت در این مناطق معرفی نشده است. لذا این تحقیق به منظور تولید و توسعه رقم مناسب زیتون برای تولید روغن در مناطق نیمه گرمسیری صورت پذیرفته است.

شکل ۱- میزان تولید روغن و درآمد سالانه در ارقام مختلف زیتون

۱. فریدون عجم‌گرد، علیرضا شفیعی زرگر و روح‌اله یآوری نژاد ۲. محمدرضا تسلیم‌پور ۳. ابوالمحسن حاجی‌امیری ۴. اصغر زینالو

معرفی دستاورد

این رقم با اجرای پروژه‌های به نژادی از بین ۴۲۸ ژنوتیپ جمع آوری شده از مناطق مختلف کشور شناسایی و معرفی شد. بررسی روند تجمع روغن در رقم "آوان" نشان داد که روغن در دو مرحله در میوه ذخیره می‌شود. مرحله اول از زمان تشکیل میوه تا قبل از اوج گرفتن شدت گرمای تابستان (تا اواخر خرداد ماه) و مرحله دوم از اواسط شهریور تا اواسط آبان می‌باشد. این میزان روغن، تقریباً دو برابر سایر ارقام زیتون در مناطق نیمه گرمسیری کشور است. میزان روغن استحصالی میوه‌های رقم "آوان" که در مناطق گرم استان‌های کرمانشاه (سرپل ذهاب)، فارس (کازرون) و زنجان (طارم) کاشته شده اند در حدود ۲۰٪ می‌باشد. در حال حاضر "آوان" تنها رقم زیتون سازگار در مناطق نیمه گرمسیری کشور با فرایند تجمع روغن دو مرحله ای یا دابل سیگموییدی و توانایی تولید ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ کیلوگرم روغن در هکتار است.

فرآیند تجاری سازی

در حال حاضر تک درخت "آوان" در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی صفا آباد تکثیر شده و هسته اولیه تکثیری آن جهت ایجاد باغ مادری مربوطه ایجاد شده است. این دستاورد آماده واگذاری به بخش خصوصی و باغداران مناطق نیمه گرمسیری استان فارس (کازرون، جهرم و داراب)، شرق استان خوزستان (اندیکا، لالی، باغملک و ایذه) و سایر مناطق با اقلیم مشابه است.

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

- ۱ میزان روغن در میوه زیتون رقم آوان در مناطق نیمه گرمسیری: بیش از ۲۰ درصد
- ۲ تولید روغن زیتون رقم آوان نسبت به سایر ارقام در مناطق نیمه گرمسیری: حداقل ۳۰۰ کیلوگرم در هکتار بیشتر
- ۳ افزایش درآمد فروش روغن باغداران زیتون در مناطق نیمه گرمسیری کشور: ۳۵ درصد
- ۴ میوه زیتون آوان با حداکثر میزان روغن در ماده خشک در بین کل ارقام
- ۵ مدیریت یک هکتار باغ زیتون رقم آوان در مناطق نیمه گرمسیری با ۷۰۰۰ متر مکعب آب در سال